

Nybuan i dagligt tal, Klaxåsnybodarna på kartan. Tar du den kortaste bilvägen är det en mil från bron över Hoan i Klaxåsen till Nybu. Väl där använd med fördel Ewald och Elofs karta för att bekanta dig med omgivningarna. I första versionen av berättelsen från den 24 juni 2020 redovisade jag ambitionen att besöka resterna av Frankvalln och ta en tur efter Gammelbuvägen. Av den förstnämnda återstår intet i ett nybrutet kalhygge. Den 14 juli 2022 var det äntligen tid för att besöka två vallar efter Gammelbuvägen. Mer om detta i slutet av denna berättelse.

1. Mattisvalln
2. Lillgåbbes
3. Kjellsvalln
4. Backvalln
5. Olasvalln
6. Geitomstein
7. Bergvalln
8. Johansvalln
9. Dansbana
10. Morvalln
11. Petrusvalln
12. Halvarsvalln
13. Frankvalln
14. Bäcksellä
15. Eckensvalln
16. Sivertsvalln
17. Utgårdsvalln
18. Uttbackvalln
19. Gammelvalln
20. Larspersvalln
21. Eriknilsvalln
22. Oppgårdsvalln

Det går även bra att vandra. I början av 80-talet tog jag tåget från Dalarna till Sveg. Därifrån liftade jag till vägen mot Ytterberg. Nu var det bara att gå! Skogsbilväg i sol-sken delvis efter Norrälven tog mig till Västerhållan. Upp med tält och i med middag från påse tillagad på spritkök. Ett dopp i älven sedan

sova med allehanda flygfän som sällskap. Tidigt uppe och med gröt i magen siktade jag på Högåsen. Farfar hade någon gång på 70-talet berättat att han jobbat med en avverkning där. Arbetsplatsbesöket avslöjade inget om bostadsförhållandena, jag hittade inte kojan eller ens resterna av densamma. Nu styrde jag kosan mot Galåsen. Lätt att hitta men att därifrån nå Kvinnfolksbaracken visade sig svårt. Den på kartan utlovade stigen försvann fort i den hyggesplöjning som till min förtret var gjord vinkelrätt mot min färdriktning. Nytt vägval. Mot Hjärtmyrholmen för där hade farmor någon sommar varit butös. Ett betydligt mer lyckat arbetsplatsbesök då vattnet i källan var lika välkommet som

kallt. Dags för en spurt i kvällsljuset. Jag nådde Klaxåsnybodarna via Vålbrännan och Kvinnfolksbaracken. Väl framme trodde inte Gun Lindholm på Petrusvalln att någon var så "obetänkt" att "promenera" från Sveg till buan. Mina fötter bevisade motsatsen så jag belönades med skjuts av Signe (Guns mor) och Bror till Klaxåsen. Farbror Olle tappade inte hakan liggandes på sofflocket när jag klev in på Ante-Ors senare den kvällen. Han var sedan flera år van vid syskonbarnens olika påhitt. Sov makalöst gott på farfars gamla sovplats i kammaren och efter frukost blev det taxi till Nederhögen. Tio kronor och lite skvaller tog mig till stationen. Körde gjorde, vill jag minnas, Margit Bäck från Söderhögen.

Ska du vandra gör det på sommaren. Vintern var snörik förr och kan bli det framöver. Det är Sivertvalln sett från Utgårdsvalln och Utbackvalln på bilden. När fotot är taget är för mig okänt.

Följande tre bilder är från Jamtlis bildarkiv <https://jlm.kulturhotell.se/>. Lite mer livat på Hjärtmyrholmen 40 år innan jag traskade in. Kvinnorna är från vänster är Elin Vallberg-Hansson från Björnberget och Ingeborg Kristensson från Klaxåsen. Ingeborgs **farfars farmors morfars far** är **Gunbiörn Olsson** från Säter i Överhogdal född omkring 1634. Ingeborg och Elin är vad jag förstår kusiner. **Gunbiörn Olsson** är min:

1. **Mormors mormors mormors farmors farfar** men även ...
2. **Farfars farfars farmors mormors farfar** och det slutar inte med det för han är även min ...
3. **Mormors mormors farmors farfars far** och till sist även min ...
4. **Mormors farfars farmors morfars far.**

Butösen på väg ut i skogen med korna är Margareta Jönsson (farmors syster). Fotot är taget på 1920-talet. Min faster Dagny uppger att hon var butös åt min farfar och farmor. Rimligtvis är det Sivertsvallen som är platsen.

Wikipedia berättar att: *"Fjällkon härstammar ursprungligen från norra Sverige och räknas som undergrupp av svensk kullig boskap (SKB). Som övriga raser inom gruppen är den hornlös. Övriga kännetecken är vit päls, vanligen med svarta eller rödbruna fläckar. Fjällkon är väl anpassad till ett kallare klimat. Den är mindre än de flesta andra koraser och är stark och tålig. Med sina cirka 450 kg mjölkar den inte så rikligt, men jämför man avkastningen per kg*

levande kroppsvikt så mjölkar den i paritet med de större raserna SRB och svensk Holstein. Dessutom är fjällkons mjölk synnerligen bra lämpad för osttillverkning då den innehåller hög halt av 'bra' protein. Jämfört med mjölk från andra raser är ostutbytet per kg mjölk nästan dubbelt så stort, vilket betyder att det endast går åt 7–8 kg fjällkomjölk för att få 1 kg ost, jämfört med 14–16 kg mjölk från de kommersiella raserna." Artikelförfattaren glömde att ange att det är den snyggast kossan i Sverige!

Min faster Alice tillverkar smör i Nybuan sommaren året när andra världskriget bryter ut. Så här beskriver byråkraterna på Livsmedelsverket idag vad hon gjorde för 83 år sedan. "Fäbodsmöret tillverkas av den grädde som separerats vid tillverkningen av fäbodosten. Fäbodsmör är tillverkat av obehandlad (opastöriserad) kogrädde och har varierande syrningsgrad. På de flesta fäbodar har grädden av tradition mognats i en något svalare temperatur än rumstemperatur, i gengäld har syrningsförloppet gått långsammare. Mognaden kan ske i en jordkällare eller en mjölkbod, där temperaturen kan ligga vid cirka 12–20 grader. Av tradition är det en ganska välsaltad produkt. Hållbarheten är normalt 1 månad, men ökar om smöret är välälat (låg vattenhalt och förvaras vid en låg temperatur. Smör bör skyddas mot solljus då ljuset gör att smöret härsknar mycket fortare." Inget att älta om Alice visste hur smör blir till!

Utan vackra kor i buan inget smör och ingen ost. Buföring på gång till höger. Korna tar vägen genom Klaxåsen. Det är den gamla bron över Hoan i bakgrunden.

Staketen förhindrade att djuren åt av odlingarna på sin väg genom bykärnan till fäboden.

Billy Andersson berättar att det är kvinnan ovan som varit framme med kameran. Svea Vilhelmina Andersson född Blomqvist lärarinna i Klaxåsen. Född den 5 oktober 1903 i Färila, Hälsingland examinerad i Östersund 1923. Därtill fortbildad i nykterhetsundervisning. Inte då förvånande att hon var ledamot i IOGT och gruppleddare i Lottakåren. Hon satt även en tid kyrkofullmäktige. Hon gifte sig den 14 november 1926 med Nils. Gifte hon in sig i släkten? Ja, Nils **farmors farfars farfars far** är Måns Persson född i mitten av 1600-talet. Han är min **farfars farfars farfars farfars far**. Med en släktforskarterm är han min anfader. När det är Måns i toppen av släkträdet innebär det släktskap mellan min farfar, farmor och mormor.

Bufördes det någonsin med bil? Inget jag kommer ihåg att ha berättats. Ingvar Haraldsson minns däremot att bujäntornas utrustning kördes till Sivertsvalln med bil sommaren 1953. Bilen nedan är min farfars. En Ford Thames på 850 kg utan draganordning. Besiktad i Östersund den 21 april 1953 och i farfars ägo veckan efter midsommar. Forden tar samma sommar farfar, farmor, Ingvar och hans föräldrar till Norge för att besöka butösen Alice nu gift Dyrhaug. Även Billy har åkt Ford, han berättar: *"Åkte hem i den med Erik <farafar> och flera från syster Siri och Christians bröllopsfest på Røjans gästis i trettondagshelgen 1957, minns att den var väldigt kall med det var säkert kallt ute också, jag frös som en hund, men jag hade ju fått Asiaten visade det sig nästa morgon, Ivan och Gudrun var redan sjuka och kunde inte vara med."* Alla **pappas kusiner** klarade den tidens pandemi men inte Forden, den skrotades den 2 september 1958. Därmed kan även jag, teoretiskt sett, ha åkt i den. Resterna var för mig en förbjuden lekplats där den var "parkerad" under kornladan på Ante-Ors. Bakaxel med hjul gjorde då tjänst på en släpvagn till farfars traktor.

Z261 är enligt registreringsuppgifterna en DKW Limousine årsmodell 1938. Första ägaren var en Kämpe från Håsjö socken. I februari 1940 ägs den av Högfors Träsliperi i Häggenås och den 5 april 1941 verkar den ha blivit krigsplacerad. Den "frikallas" och återregistreras av träsliperiet 1945 och besiktas som körbar i november 1947. Efter det köps och säljs bilen åtta gånger. Den nionde köparen är Lugnviks bildemontering som avregistrerar DKW Z261 den 16 augusti 1956.

Runt midsommar 1953 är det en linjearbetare vid namn Bertil Albertsson från Höla i Hallen som äger bilen. Han säljer den till reparatören Sten Moberg från Grytan i Brunflo den 17 augusti 1953. Är det måntro Bertil i kostym som är vilse och söker vägledning? En gåta att grotta i när tid finns.

Det återstår fortfarande att knäcka svaret på bilgåtan.

Bilden till höger är från Sivertsvalln. Jag gissar på olika grunder att bilden är från 1920-talet. Ingvar Haraldsson identifierar kvinnan som Margareta Jönsson och mannen som hennes blivande make Oskar Holst. Ynglingen är fortfarande inte igenkänd.

I den allra första versionen av denna berättelse uttryckte jag saknad av feststämning i Nybuan. Jakten på bevis är över.

I Billy Anderssons fotoutställning som finns i Klaxåsens skola hittade jag ovanstående bild daterad 1925. Bilden från dansbanan var inte den enda från Nybuan som var ny för mig. I utställningen hittade jag även en sommarbild av ett okänt men tidigare datum än vinterbilden ovan. Jag har aldrig testat ett påstående som yttrades när plåttaket var nytt på Sivertsvalln i mitten av 1960-talet. Ett anlag för svindel gör att jag inte vet om tretton kyrktorn är synliga om man står på tå på skorstenen.

Före bilarna var det de fyrbenta hästkrafterna som man förlitade sig till.

Ovanstående bild är enligt uppgift tagen på Gammelbuan 1916. Sedan senaste uppdateringen av berättelsen den 29 juli 2022 har jag tagit hjälp av museianställda med järnvägserfarenhet för att i möjligaste mån komplettera och verifiera personernas identitet i förhållande till anteckningarna på fotografiets baksida. Från vänster farfars far Anders Olofsson från Klaxåsen och skynd bakom den klövjade hästen min farfar Erik. Därefter fem myndighetspersoner. "Major Uggla" kan vara Knut Eric Axel Uggla. Försvarsmakten hade synpunkter på Inlandsbanans sträckning och Uggla har sedan 1908 även meriter inom järnvägsdrift. Väg- och järnvägsbyggare i ledande ställning hade vid denna tid titlar som även fanns inom försvarsmakten. Vi hittar ingen anställd Uggla kopplat till markbyggande så gissningen kvarstår att han har sin titel som anställd militär. Jag finner fortsatt inga uppgifter om en "Ingenjör Rönström" eller "Ingenjör Rönsten" i svenska källor. Min tidigare gissning att det är järnvägsbyggaren Bror Erik **Axel** Leonard Rönström kvarstår. Han var i perioder anställd vid Statens Järnvägar, 1899 – 1900, 1909 – 1922 och 1929 – 1937. Däremellan och utöver dessa anställningsperioder var han inblandad i byggandet av flera privata banor bland annat som arbetschef för Limesdesforsen –

Särna järnväg från 1922 till 1929. Jämförelse med porträtten och utslutning gör att jag placerar landshövding Johan Widén till hälften skynd bakom civilministern och blivande statsministern Oscar von Sydow. Till höger om ministern Statens Järnvägars generaldirektör Axel Granholm. Sedan ytterligare tre från lokalbefolkningen. Christoffer Brennerfeldt från Söderhögen. Gift med min farfars moster Maria upprätthöll han under sin levnad ett antal förtroendeuppdrag bland annat i Jämtlands läns landsting.

Byn Bryngelhögen representeras av Johannes Halvarsson gift med farfars storsyster Ida och Petrus Eriksson en kusin till min mormors far. Återstår därefter ytterligare två myndighetspersoner.

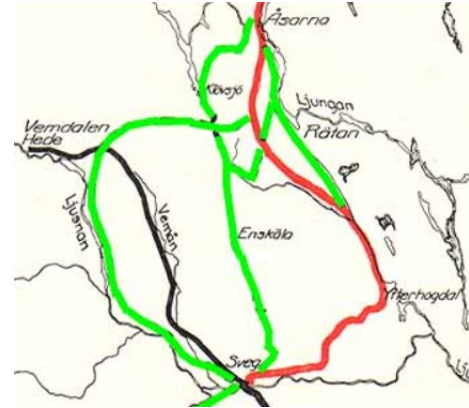
Först Sigfrid Linnér som vid tiden var regeringsråd vilket idag motsvarar att vara ledamot av Högsta domstolen. "Kapten Norberg" är mest troligt Carl Adolf Nordberg född i Sundsvall 1869. Anställd vid Statens järnvägsbyggnader inom SJ åren 1893 till 1937. När fotografiet tas är han stationerad i Östersund och samma år befordras han och erhåller majors titel inom Väg- och vattenbyggnadskåren. Han får ett långt liv och avlider i Bergs socken 1965. Måntro med utsikt över Inlandsbanan?

Oscar var tillbaka på "hemmaplan" när han stannar till i Gammelbuan. Som tidigt i livet föräldralös uppfostrades han i Jämtland och avlade mogenhetsexamen vid Östersunds högre allmänna läroverk 1890. Innan besöket hade han som styrelseledamot i Ostkustbanan 1911–1912 rimligtvis kunskaper om järnvägars byggande och drift. Johan Widén är bondson från en politiskt aktiv familj i Närke. Projektionisten som bland annat var civilminister en kort tid 1905 satt som hövding över Jämtland mellan 1906 och 1923.

Kartan till höger visar alternativa sträckningar mellan Sveg och Åsarne. Originalkartan kommer från SJ:s 75-års historik 1906 - 1931 och är bearbetad av Rolf Sten.

Den rödmarkerade sträckningen blev resultatet av långdragna diskussioner och utredningar. Inlandsbanans delsträcka mellan Sveg och Brunflo invigdes den 21 september 1922, efter att spåret byggts ihop i trakterna av Överhogdal/Ytterhogdal. Om de lokala representanterna 1916 även var lobbyister och hade lyckats få banan dragen tvärs över kölen hade det då idag funnits en järnvägsstation i Gammelbuan? Eller kanske mer troligt en **anhalt**.

Huruvida intryck och slutsatser av 1916 års exkursion var avgörande för att *inte* välja det så kallade Enskälaalternativet vet jag inte. Den nyfikne får själv gå till arkiven för att få svar på den frågan.

Det är lika tätt med gran som med mygg på ErikNilsvallen i juli 2022. Min mormors far var född på det torp i Göranberget varifrån det rimligtvis bufördes till denna fäbod. Jag frågade aldrig mormor om hon var butös där någon eller några somrar. Otroligt är det inte att hon och även hennes systrar spenderade en del tid där i unga dagar. Var det kanske här som hennes syster Karin skadade foten. Mer om den incidenten i min berättelse **Kanada**.

Till LarsPersvallen så buförde nog *inte* min mormors kusin Lars Mattsson med familj. De var torpare på LarsPers i Bryngelhögen och på sommaren 1916 så fyllde den äldsta presumtiva butösen Helga fem år. Senare i livet fick hon en hel del att stå i som mor till åtta av mina tremänningar. Far till den skaran är en son till min farfars näst äldsta syster. Jag vet inte om någon och i så fall vem eller vilka

som nyttjade LarsPersvallen 1916. Kanske en eller flera familjer från Bryngelhögen. Lars hustru kom från ett av torpen där, Tyskbacken.

Fotografiet uppges var tagit omkring 1925 och jag gissar med ledning av de uppgifter som medföljer att det är från Gammelvallen. Bakre raden från vänster min farfars bröder Sven och Olof Andersson samt Gudmund Mattsson från Bryngelhögen vars anor finns i flera trådar i min släktväv. På främre raden från vänster är det Anna Andersson en kusin till Gudmund från Klaxåsen. Därefter Astrid som anges med efternamnet Olsson från Bryngelhögen. Mitt förslag är att hon fick efternamnet Andersdotter när hon föddes i Klaxåsen 1909. Om min förmodan är korrekt är hennes morfar bror med min farmors farfar. Astrid lämnar anställningen som telefonist i Hackås för Nordamerika fyra år efter att hennes halvbror Herman emigrerat 1923. Det hade varit speciellt om hon fått starta sitt livs resa från Gammelbuan.

Pojken i mitten är inte namngiven. Eventuellt släktskap med mannen närmast till höger Jöns Jönsson från Klaxåsen är svårt att utreda. Han likaväl som pojken Nisse längst till höger kan ha kommit med järnvägsbygget. Skåne anges som "hemort" för Nisse men vare sig han eller Jöns går att hitta i församlingsböckerna. Med hatten på svaj Jöns Jönsson Hellgren från Klaxåsen min faster Dagnys blivande svärfar.

Om inte om hade varit så kanske jubileumståget den 24 september 2022 varit tvunget att göra ett uppehåll i Gammelbuan för att släppa av deltagarna till en släkträff.